

GỐM CHĂM BÌNH THUẬN TRONG LỊCH SỬ VÀ HIỆN TẠI

Nguyễn Xuân Lý*

Tóm tắt: Nghề gốm Chăm hiện nay bắt nguồn từ lịch sử. Nhiều di tích khảo cổ học thuộc văn hóa Sa Huỳnh - tiền thân của văn hóa Chăm phát hiện các sưu tập gốm phong phú và đa dạng về hình loại từ hơn 2000 năm trước. Non một thiên niên kỷ người Chăm nổi tiếng với nghề gốm phục vụ cho kiến trúc đền tháp từ thế kỷ VII - XVII và đền thờ từ thế kỷ XVII - XIX. Một số làng gốm và lò gốm có niên đại sớm từ 890 và 570 năm cách ngày nay cho thấy nghề gốm của người Chăm đã được duy trì và phát triển liên tục. Do tác động của lịch sử xã hội nên đến nay chỉ còn 2 làng gốm truyền thống vẫn còn hoạt động là Bàu Trúc - Ninh Thuận và Bình Đức - Bình Thuận. Bài viết nghiên cứu sự tương đồng về kỹ nghệ của gốm Chăm qua nghiên cứu làng gốm Bình Đức (Bình Thuận) với gốm của người Cơ Ho và Raglai ở Bình Thuận trước đây và hiện nay (kỹ thuật chế tác, cách nung gốm và phân phối sản phẩm). Kiến nghị bảo tồn làng nghề và phục vụ du lịch, đưa du lịch đến với làng nghề và đưa làng nghề đến với du lịch gắn với mảng di tích Chăm ở địa phương.

Từ khóa: Gốm Chăm, làng gốm Bình Đức, Bảo tồn, phát huy.

Nguyễn Xuân Lý: *Chăm Bình Thuận pottery in the history and at present*

The current Cham pottery has a long history origin. Rich and diverse ceramic collections over 2000 years ago were discovered in many archaeological relics attributed to Sa Huỳnh culture (the precursor of Chăm culture). For nearly a millennium, the Chăm people were famous for their pottery used in the architecture of temples built from the seventh to seventieth centuries and from the seventieth to nineteenth centuries. Existence of some pottery villages and kilns dated back 890 and 570 years ago showed that the pottery profession of the Chăm people has been maintained and developed continuously.

Due to socio-historical impacts, only two traditional pottery villages have been remained for operation, namely Bàu Trúc - Ninh Thuận and Bình Đức - Bình Thuận. The paper studied the similarity in technologies (manufacturing techniques, firing methods, and product distribution) between Chăm pottery through studying the pottery village of Bình Đức (Bình Thuận) with the pottery of the Coho and Raglai people in Bình Thuận in the past and at present. It proposed suggestion for preservation of craft villages for tourism, bringing tourism to craft villages, and bring craft villages to tourism associated with local Chăm relics.

Keywords: Chăm pottery, Bình Đức pottery village, conservation, promotion.